

Ball de Cascavells

Rellinars

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Rellinars
Alçada: 322

Coordenades:

Latitud: 41.6398
Longitud: 1.9116
UTM Est (X): 409354
UTM Nord (Y): 4610357

Classificació

Número de fitxa 08179 - 332
Àmbit: Patrimoni immaterial
Tipologia Música i dansa
Estil / època: Contemporani
Segle XIX-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Obert
Ús actual: Social
Titularitat Pública
Fitxes associades:
[Caramelles](#)
Autoria de la fitxa Jordi Montlló
Data de registre de la fitxa: dg., 21/04/2019 - 02:00

Descripció

El ball de cascavells és una peça integrada en un ritual festiu més ampli, com poden ser les caramelles de Pasqua o la Festa Major. En el cas de Rellinars el trobem integrat a les caramelles de Pasqua. Aquest ball

porta incorporat en el vestuari uns camals amb cascavells que fan l'acompanyament sonor.

Se sap que l'any 1880 la colla del ball de cascavells de Rellinars va actuar a Vilalleons (Osona) per la festa major, amb motiu del trasllat del rector de Rellinars a aquesta població osonenca. Hi anà tota la comitiva, amb animals i tot, i tingueren un gran èxit.

La proximitat de Rellinars amb el Bages fa pensar que aquest devia haver estat l'origen del seu ball de cascavells. De fet la influència va arribar fins a Terrassa i al Vallès Oriental. Per una altra banda, sembla que els balladors s'hi iniciaven als setze anys, i es ballaven els cascavells dues vegades l'any: per Pasqua, amb les caramelles, i per la festa major. Així ho explicava en Josep Sallarès. També explica que els joves volien participar-hi i tothom esperava el dia de Pasqua. Els assaigs es feien per Setmana Santa amb en Sili "que tocava el flabiol tan bé que semblava una orquestra". En ballaven només dos cops l'any, per Pasqua i per la Festa Major. En el primer cas les caramelles duraven dos dies, el cap de setmana i venia una orquestra de Sabadell amb tren fins a Sant Vicenç de Castellet on es trobaven músics i caramellaires. L'orquestra estava formada per dos grallers, dos cornetins i un tambor. Recorrien els carrers del municipi amb el permís previ de l'alcalde i després anaven a Castellbell. Tot i que vuit dies abans ja havien passat prèviament pels pobles per demanar si voldrien els "camillaires". Als masos per llunyans com Les Boades o el Ginebral no hi anaven per no perdre molt de temps amb el trajecte, però sí que ho feien al Cellés (dissabte) aprofitant que els de Rellinars anaven cap a Sant Vicenç de Castellet a trobar-se amb les altres colles i ballaven al so del timbal de l'Enric Bassó.

Els càntics els aprenien de la mà del mosso de Casajoana, que havia estat cantaire al cor de la Llanterna de Terrassa. Amb la recaptació podien pagar l'orquestra i fer un àpat sense oblidar de convidar en Sili.

Durant la República i la Guerra Civil no es van fer caramelles ni ball de cascavells. Als anys quaranta es van tornar a reprendre. Hi havia tant de jovent que podien fer el ball complet: quatre grups de quatre.

Després es van deixar de fer i no fou fins al 1971, quan hi anà de rector mossèn Joan, que es tornaren a recuperar les caramelles, que duraren fins al 1980 quan, per Pasqua, es va celebrar el centenari de l'estendard dels dansaires de Rellinars.

Observacions:

Els cascavells són peces de roba dissenyats per anar en els camals dels balladors on es cosien un seguit de cascavells,- boletes metàl·liques buides per dins que presenten diferents orificis, amb fragments de ferro o altres metalls que, al sacsejar-se, emeten un so característic. Formen part dels instruments idiòfons (que produeixen so a partir d'ells mateixos).

Segons Joan Amades "és molt interessant anotar el fet de la presència de la dansa associada a la cantada. Diverses versions del ball de cascavells eren pròpies dels caramellaires sobretot per les contrades del pla de Bages, en especial a Monistrol de Calders i Sant Mateu de Bages i a l'Ametlla de Merola al Berguedà".

Fotos de Rafael Casanova i Jordi Montlló.

Història

El document més antic on es diu que "e ballaven los cascavells" és de l'any 1594 i es troba al Pleg Vegueria de l'arxiu de la Seu de Manresa. Es tracta d'una denúncia feta a uns particulars per haver anat a demanar caramelles abans del dia previst a les parròquies de Santpedor i de Salelles. En canvi les dades existents sobre l'origen de les colles, les situen en el darrer terç del segle XIX.

Les interpretacions del ball de cascavells són múltiples i variades: funció màgica de prevenció sobre els mals esperits; origen guerrer, vinculació amb el món traginer; ball d'iniciació o dansa deambulatória, anunciant la festa a tota la població. Però el que sí està documentat és la seva relació amb la Confraria del Roser. A molts llocs, els camals dels balladors es guardaven a l'armari de la Confraria del Roser. També, el repertori principal de les caramelles eren els goigs adreçats a la Mare de Déu del Roser.

Bibliografia

CRIVILLÉ, J.; HERNÁNDEZ, A.J.; LOPEZ, P.; VILAR, R. (2003). El Ball de Cascavells. Temes de Súria, 2, pp. 231 i 232. Centre d'Estudis del Bages. Ajuntament de Súria.

SENSERRICH, Montserrat (1997). Festes i tradicions. El ball de cascavells, dins XVIII Ronda Vallesana, pp. 125 - 129. Unió Excursionista de Sabadell.

